

DENOMINACIÓ : Mas el Coll
Altres denominacions:

DADES CADASTRALS: 08285A002000210000FR

UTM : X: 438876 Y: 4654806

SITUACIÓ : Al final del camí que rodeja el santuari de Rocaprevera, un altiplà elevat sobre aquest.

DATA DE CONSTRUCCIÓ : Mas documentat al segle XII

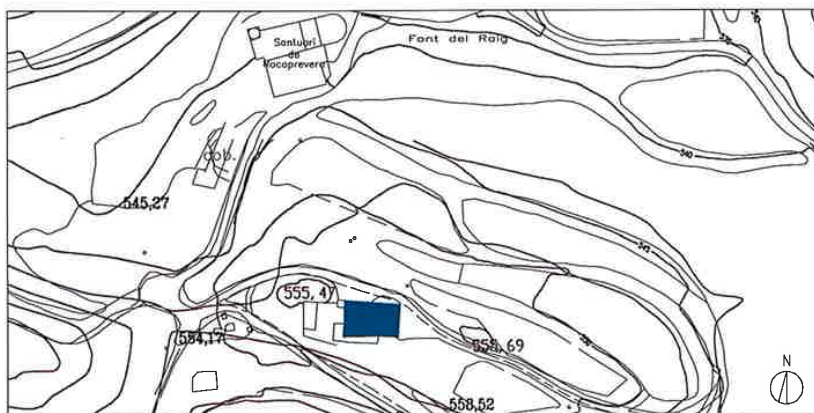
TIPOLOGIA : Arquitectura residencial rural

CONTEXT : Rural, però al límit sud de la trama urbana; enfilat en el collet del Puig de les tres Creus o puig de la Guàrdia. Domina, amb les seves vistes el nord i el sud.

RÈGIM URBANÍSTIC :
Planejament Vigent: Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana de Torelló. Desembre 1999.
Classificació: Sòl No Urbanitzable
Qualificació: Zona Rústica de Protecció, situada dins Sòl de Reserva Vegetal i Paisatgística (Zona R2).

PLÀNOL DE SITUACIÓ. Escala 1/2500

DESCRIPCIÓ :

Mas d'origen modest, enfilada en un altiplà sobre el santuari de Rocaprevera, des del qual té vistes sobre el vessant nord i el sud.

Planta rectangular, planta baixa, un pis i golfes, i coberta de teula àrab, de dues vessants, de carener perpendicular a la façana principal. Aquesta està orientada a oest, mirant directament el Puig de les Tres Creus. Davant l'accés principal, un clos fet de tàpia i de totxana, la part reconstruïda, tanca l'espai previ de recepció. S'hi accedeix a partir d'un alt portal o barri, situat a la banda nord de la tanca i a ran de la façana principal, amb llinda de fusta i una barbacana de fort voladís sustentat per quatre colls, també de fusta, i coberta a dues aigües. Es tanca amb una reixa de ferro forjat acabada amb puntes.

L'edifici és de tàpia, arrebossada i pintada de color rosa. Forjats de bigues de fusta amb llates i cairons i revoltos de ceràmica en el forjat del pis del cos esquerre. S'accedeix per una entrada principal amb llinda de fusta i que condueix a un vestíbul en doble espai. Aquest àmbit fou reformat: es va eliminar una part del forjat del primer pis tallant-lo abans d'arribar a la façana, amb l'ajuda del sustent d'una jàssera de ferro (IPN), de manera que actualment es comuniquen visualment les dues plantes a través d'una barana de brèndoles de ferro forjat. El paviment d'aquest espai, també nou, és de tova quadrada. L'escala, a la dreta, puja de forma perpendicular a la façana principal i condueix al primer pis, directament a la sala principal (cuina-menjador); espai que a la vegada serveix de distribuïdor a estances més privades.

A l'esquerra del vestíbul hi ha un espai alternatiu, cos cobert amb revoltos, que té un accés també per la façana i que serveix de museu referent a objectes, cartells i vestuari de l'esbart Verdaguer de Barcelona.

Pel que fa a la composició de la façana, a part dels dos portals esmentats hi ha unes finestres escampades sense ordre compositiu aparent, de les quals n'hi ha una que se situa sobre el portal principal i a la qual no hi ha accés possible, ja que coincideix amb el forjat eliminat.

A la banda est de l'edifici, part posterior, hi ha en planta baixa dos coberts adjacents, l'un fet de mamposteria de pedra, i un de més alt fet de tàpia, reforçats en els brancals per maó ceràmic massís. En la façana nord, al límit entre l'edifici principal i els coberts, hi ha un contrafort de mamposteria.

Adossats a la façana sud, hi ha uns altres coberts en planta baixa utilitzats com a tancats d'aviram, la coberta plana dels quals serveix de terrassa accessible des de l'estança principal del primer pis. Les fusteries d'aquests coberts han estat pintades de blauet de tenyir la roba.

A l'est hi ha una gran esplanada, en què hi ha indicis que hi havia l'era.

EVOLUCIÓ D'USOS:

Original:

Masia.

Actual:

Masia i espais destinats al lleure

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. L'edificació ha estat rehabilitada a finals del segle XX de manera que, tot i que ha estat modificada, s'ha intentat conservar l'essència de la construcció original.

VALORACIÓ:

Exemplar de masia popular catalana. No té gaire elements a destacar però l'edifici és interessant en el seu conjunt pel joc de volums i per l'impacte en el medi rural.

DADES HISTÒRIQUES:

Aquesta modesta masia, documentada des del segle XII, ens aproxima als orígens del llinatge Coll. La situació geogràfica privilegiada del mas, dalt del coll del Puig de la Guàrdia, donà nom a la família Coll. La seva ubicació enlairada permetia atalaiar tot el sector meridional de la pairalla del terme i, alhora, era visible des del nucli urbà de Torelló. Qualsevol senyal d'alarma era transmès als masos de Puigdassalí i de la Carrera. Fins al segle XV, el camí ral que menava a Vic passava per les proximitats de mas.

Els Coll s'establiren a la vila i feren fortuna en el món de la farmàcia i de la jurisprudència. Al segle XVIII, segons el cadastre de 1768, Francesca Tarabal era propietària dels masos Coll, Clota, Gambires i Puigdassalí.

Domíngue Vila, de Terrassa, va llegar els masos Coll i Clota, l'any 1901, al seu fill, Josep Vila Molist. Podem observar que les terres del Coll i de la Clota són d'un mateix propietari absentista. El patrimoni de Francesca Tarabal havia passat a la família Bru de Sala, resident a Vic. A finals del segle XIX, Jacint Bru de Sala es va desprendre del seu patrimoni torellonenc.

L'any 1915, el Coll fou venut a Ignasi (Ignàcia) Torra Llargués. Dolors Costa Casacuberta l'adquirí l'any 1939. Els seus fills, Joan i Dolors Daniel Costa són els actuals propietaris del mas. Tot sembla indicar que el mas ha estat una modesta masoveria durant els darrers segles. La família Molas exercia de masovera l'any 1880. Durant el segle XX hi ha hagut la família Sanglas. Lluçia Sanglas Casas ha estat l'últim masover.

Des de 1993, Robert de Lanuza i Arús ve tenir el mas en règim d'arrendatari on hi va fer reformes. Va reparar la barbacana que permet l'entrada a l'eixida del mas. El mur de tàpia d'aquest clos es va refer perquè es trobava ruïnós. La pallissa i les corts es van netejar. Una cort i un safareig de l'eixida es van eliminar. Es van reformar les corts orientades a migdia. Va remoure terres que envolten el mas per abellir l'espai i refermar-lo.

Es va reformar parcialment l'interior del mas. L'entrada es va enrajolar a la catalana. Es va fer la instal·lació d'aigua i de calefacció. La planta habitada es va modificar amb l'enderroc d'una cambra davantera atès, que es trobava en estat ruïnós. Es va construir una volta catalana entre l'escala i l'entrada. Un envà que separava la cuina del menjador es va eliminar. El terra de cairó es va mantenir a gairebé tota la planta. Un armari encastat a la cuina es va recuperar.

Les golfes ven ser restaurades parcialment. Es va restaurar la fusta de les bigues d'una sala i s'hi va fer un nou terra de fusta novament. Les reformes han estat portades a terme per diversos constructors locals. Pere Quintana i uns fusters belgues són els més destacats en aquestes reformes.

A principis del segle XX, la casa comptava amb 216 metres quadrats edificats entre la casa i les corts.

Després de la mort de Robert de Lanuza i Arús (2008) la seva filla Clara de Lanuza Garriga és la que s'ha quedat al mas en règim d'arrendatària.

BIBLIOGRAFIA:

Gràfica:

- AJUNTAMENT DE TORELLÓ: *Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana*. Ordenació del Sòl No Urbanitzable, E.1:5.000. Torelló 1999.

Escrita:

- SOLA I MORETA, FORTIÀ, *Història de Torelló*. 2 vol. 1947-1948.
- AMT, registre, padrons, matrícula industrial.

PROTECCIÓ :

PATRIMONIAL : CAP.

És Tramitaran les llicències d'obres d'acord amb el que estableixen els articles 47-51 del TRULC.

AEAP

Qualsevol obra que afecti al subsòl, d'una "Àrea d'expectativa arqueològica o paleontològica", el promotor prèviament s'haurà de posar en contacte amb el Àrea de Coneixement i Recerca del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya., per tal de programar una intervenció arqueològica o paleontològica, d'acord amb el que preveu el Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

HNNFS

L'entorn està inclòs en el P.E.U. del catàleg de protecció del patrimoni històric, arquitectònic i paisatgístic de Torelló, com a HNNFS(Hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestre). És un element del catàleg que té a menys de 200 m. de distància hàbitats d'interès comunitari. Concretament :

"6220 Prats mediterranis rics en anuals, basòfils (*Thero-Brachypodietalia*). Hàbitat d'interès comunitari amb caràcter prioritari que rodeja totalment el mas."

"9540 Pinedes mediterrànies. Hàbitat d'interès comunitari ubicat a 75 m. a l'oest del mas, malgrat que es tracta de formacions artificials plantades en el seu moment a la zona enjardinada dels voltants del Santuari de Rocaprevera,i que amb el temps han assolit un cert grau de naturalitat."

